

Tihomir Vidranski

ANALIZA VRIJEDNOSTI BODA I ISHODA KARATE BORBI

1. UVOD

Slijedeći jasno definirana karate pravila, *karate borbu* obilježavaju aktivnosti u kojima se direktno suprostavljaju dva borca (natjecatelja). Karate borba od drugih se borilačkih sportova razlikuje po tome što se osnovni cilj, a to je simbolička destrukcija protivnika, vrši simboliziranim ili strogo kontroliranim udarcima ruku i nogu (Sertić 2004). U posljednje vrijeme u *karate* pravila za kumite se uvodi obavezna oprema u vidu zaštite za noge, štitnici za zube, genitalije i prsa koja ne bi trebala bitnije narušiti tehniku kontroliranih udarca nogama, ali bi trebala još više dati doprinos na atraktivnosti karate sporta. Konačni rezultat kao cilj u karate borbi odražava broj realiziranih bodujućih tehnika koje može imati ishod: pobjeda, poraz ili nerješeno.

U karate borbi, postoji dvije vrste bodova:

- bodovana tehnika (bod postignut nakon uspješno realizirane potencijalno bodujuće tehnike) i
- kazneni bod (bod dodjeljen protivniku nakon ponavljajuće ili direktno učinjene kazne).

Vrijednost boda u karate borbi ostvaruje se na sljedeći bodujući način (slobodan prijevod pravila prema *World karate federation Rules 2011*): *SANBON* (3 boda), *NIHON* (2 boda) i *IPON* (1 bod).

- *SANBON* se postiže udarcima nogom u glavu i tehnikama čišćenja i bacanja, nakon kojih slijedi bodovana tehnika udarca.
- *NIHON* se postiže udarcima nogom u tijelo, dva povezana udarca rukom, udarac rukom u leđa ili bočne strane nakon izbacivanja iz ravnotežnog položaja protivnika.
- *IPON* se postiže pojedinačnim udarcem ruke u bodujuću zonu tijela.

Ishod karate borbe pojavljuje se kao:

- pobjeda/poraz prije isteka regularnog vremena,
- pobjeda/poraz u regularnom vremenu,
- neodlučeno nakon isteka regularnog vremena borbe,
- pobjeda/poraz nakon ostvarenog boda u produžetku,
- pobjeda/poraz nakon neodlučenog rezultata u produžetku i odluke sudaca izglasavanjem.

Predmet je ovog istraživanja dobiti uvid u vrijednosti boda i ishod karate borbi kako bi se olakšalo trenerima modeliranje tehničko-taktičkih treninga i preciznije utvrdila struktura karate borbi kod vrhunskih muških karate natjecatelja.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj je ovog rada utvrditi udio frekvencije (%) vrste boda i načina ostvarivanja pobjede s obzirom na ishod u karate borbi.

3. METODE ISTRAŽIVANJA

3.1. Populacija i uzorak entiteta

Populaciju entiteta sačinjava ukupno 274 natjecatelja u 137 borbi, seniora starijih od 18 godina sa Svjetskog prvenstva u karateu 2008. godine u Tokyu, Japan. Natjecatelji su sudionici natjecanja iz 97 zemalja s pet kontinenata (Europa, Azija, Afrika, Australija, Amerika).

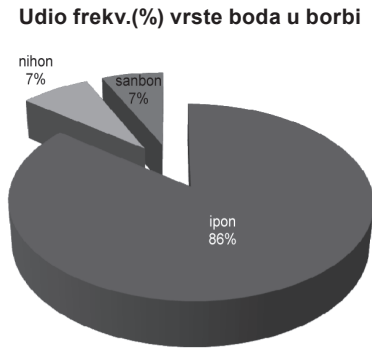
3.2. Uzorak varijabli

Uzorak varijabli u ovom istraživanju sačinjavale su varijable: pobjeda regularno vrijeme(PJ), pobjeda-produžetak(PZP), pobjeda odlukom sudaca u produžetku(POS), frekvencija ipona(FI-1), frekvencija nihona(FI-2) i frekvencija sanbona(FI-3).

3.3. Metode obrade podataka

Podaci su temeljeni snimanjem DVD kamerom i analizom video zapisa 274 borbe 19. svjetskog prvenstva u karateu 2008. godine. U svakoj borbi registrirane su frekvencije vrste boda u borbi (FI-1,FI-2, FI-3) i ishod borbe (PJ, PZP, POS) koji su iskazani kroz parcijalne odnose (%). Registraciju podataka izvršili su educirani iiskusni mjerioci Katedre za borilačke sportove Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Registracija situacijskih pokazatelja obavljena je uz pomoć specijaliziranog softverskog paketa DARTFISH 4.5.2.0. Navedeni podaci prekontrolirani su i uneseni u program za statističku obradu podataka Statistics 7 (StatSoft, Inc., Tulsa, SAD) i Microsoft excel.

4. REZULTATI I DISKUSIJA

Graf 1. Udio frekvencije (%) vrste boda u borbi

Iz grafa frekvencije (%) vrste bodova u borbi (graf 1) vidljivo je da gotovo 86% frekvencija bodovanih tehnika u karate borbi čine ručne tehnike pretežito strukturirane kao *ipon tehnike* za jedan bod. Ovakvi rezultati ukazuju kako vrhunski karate natjecatelji pretežito upotrebljavaju tzv. *sigurne tehnike* za postizanje boda u karate borbi. Ovakvi rezultati u skladu su s dosadašnjim istraživanjem (Koropanovski, Jovanović, Dopsaj 2008) prema kojem se na svjetskim prvenstvima upotrebljavaju manje rizične tehnike i lakši način poentiranja u borbi.

Naime, ručne tehnike *kizame tsuki* i *gyaku tsuki* strukturno su jednostavnije za izvođenje od nožnih tehnika, a samim time i učestalije u borbi.

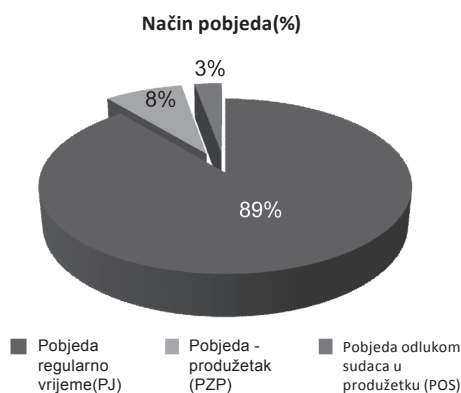
Jednak udio u frekvenciji bodovanih tehnika od 7% pokazuju tehnike strukturirane kao *tehnike nihona* za dva boda i *tehnike sanbona* za tri boda. Ukoliko frekvenciju bodovanih tehnika pomnožimo s vrijednošću boda moguće je konstatirati da karate borci u ukupnosti u borbama ostvaruju:

- 65% bodova kroz IPON tehnike
- 14% bodova kroz NIHON tehnike
- 21% bodova kroz SANBON tehnike

Što bi značilo da više od trećine (35%) bodovanih tehnika čine *nihon* i *sanbon tehnike* s 1/7 ukupne frekvencije (14%). Ovakvi rezultati ukazuju na višu rezervu u tehnologiji trenaznog procesa kojim bi se dovođenjem na višu razinu utreniranosti *nihon* i *sanbon tehnika* kojima se mogu ostvariti poentiranja u visini od 2 i 3 boda dobilo na:

- većoj medijskoj atraktivnosti karate borbe
- višoj situacijskoj efikasnosti karate boraca.

S obzirom da ove dvije prethodne konstatacije predstavljaju temeljne pretpostavke za razvoj bilo kojeg suvremenog vrhunskog sporta, pa tako i karatea, potrebno je na njih obratiti posebnu pozornost. Poslije 19. svjetskog prvenstva u karateu pravila su pretrpjela određene promjene od koji su najznačajnije produženje trajanja borbe s 2 na 3 minute, odnosno u finalima na 4 minute. Ovakva promjena trajanja borbe omogućuje natjecateljima upotrebu riskantnijih i složenijih tehnika (tzv. sanbon tehnike) u početku borbe. Na taj se način povećavaju i zahtjevi karate sporta s aspekta upotrebe suvremenih trenažnih tehnologija.

Graf 2. Način pobjeda (%)

Iz grafa načina pobjeda (%) (graf 2) vidljivo je da gotovo 89% pobjeda završava u regularnom vremenu, 8% pobjeda završava u produžetku, a samo 3% pobjeda završava izglasavanjem sudaca. Ovakvi rezultati ukazuju kako vrhunski karate borci većinu borbi završavaju u regularnom vremenu, kako u skraćenom produžetku borbe od jedne minute ne bi riskirali i pobjedu doveli u pitanje.

Ovakvi rezultati načina završetka borbe nisu u skladu s dosadašnjim istraživanjima (Gužvica, 2001) prema kojem 57,76% pobjeda završava u regularnom vremenu, 26,7% pobjeda završava u produžetku, a 15,53% pobjeda završava izglasavanjem sudaca. Navedena razlika u rezultatima istraživanja može se objasniti različitim uzorkom ispitanika, iz razloga što su u istraživanju koje je provodio Gužvica 2001. sudjelovali borci nižeg natjecateljskog ranga jedne nacionalne lige. Isto se tako može pretpostaviti da je i uzorak vrhunskih karate boraca zastupljen ovim istraživanjem iskazan vjerojatno iskustvom u borbi utjecao na rezultate velikog broja borbi završenih u regularnom vremenu.

Gotovo većina boraca (89%) tehničko-taktičkim zamislima unutar regularnog djela borbe je ostvarivala pobjedu što znatno utječe i na dinamiku u glavnom djelu borbe. Kako sustav natjecanja ne predviđa neodlučeni rezultat, od značaja je za ishod borbe što prije postići prednost bodovima i odrediti tijek borbe u svoju korist. Ukoliko zbog izmjene karate pravila i produženja karate borbe, borci budu više riskirali u početnom dijelu karate borbe, morat će se zasigurno povisiti i trenajni zahtjevi u suvremenom karate sportu.

5. ZAKLJUČAK

Na osnovi ovog istraživanja praćenjem i analizom 274 borbe 19. svjetskog prvenstva u karateu, dobiveni su podaci o vrsti bodova i načinu ishoda borbi kod vrhunskih seniorskih karate natjecatelja. Podaci dobiveni ovim istraživanjem moći će poslužiti karate trenerima u preciznijem modeliranju karate treninga i određivanju tehničko-taktičkih načina ponašanja karate natjecatelja na vrhunskim turnirima. Ovi podaci posebice ukazuju na smjernice u razvoju karate sporta s obzirom na posljednju izmjenu karate pravila (studeni 2010).

6. LITERATURA

1. Gužvica, M. (2001). Analysis of fight outcome of different weight category in Yugoslav karate competitions. *Physical culture*, 55(1-4), 33-41.
2. Koropanovski, N., Jovanović, S. Dopsaj, M. (2008). Characteristics of pointing actions of top level female competitors in karate. In: *Proceedings of World Congress of Performance Analysis of Sport VIII*, Magdeburg, 2008 (pp. 386-392). Magdeburg: Otto von Guericke University.
3. Koropanovski, N., Jovanović, S. Dopsaj, M. (2008). Characteristics of pointing actions of top male competitors in karate at world and european level. *Brazilian Journal of Biomechanics*. 2(4), 241-251.
4. Sertić, H. (2004). *Osnove borilačkih sportova*, Zagreb: Kineziološki fakultet.
5. Vidranski, T. (2010.). *Strukturna analiza pokazatelja situacijske efikasnosti u karate borbama (doktorska disertacija)*. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
6. WKF Rules regulations and commissions (2011). S mreže skinuto 20.ožujka 2011.s:http://www.wkf.net/images/stories/downloads/wkf_rules_regulations_and_commissions_eng.pdf